

עת"צ 3611-09-25

בבית הדין הארצי לעבודה בירושלים

המבקשים:

1. מיכאל איון וולף ת.ז. 014765911

2. יהודה חיים ת.ז. 50942770

ע"י ב"כ עו"ד נדב חיים מ.ר. 48886

מרחוב צאלון 36 יבנה

טל: 077-5267300, פקס: 077-5606184

Email: nadav@adv-cpa.com

-נגד-

המערערת/מבטחים: מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אלישע שור, צחי לב ואח'

ממשרד עורכי דין ש.הורוביץ ושות'

משד' רוטשילד 45, תל אביב 65784 (בית ציון)

טל': 03-7137000; פקס': 03-7137001

בקשה לפסלות שופטים (כב' הש' פוליאק וגנדלר)

מהטעמים שלהלן, כבוד השופטים פוליאק וגנדלר (להלן: "כב' הש'") מתבקשים לפסול עצמם מלדון בתיק זה ובכל ההליכים הקשורים לו, ככל שיהיו:

א. מבוא

ידוע שכאשר צד או פרקליט מתעקש לטעון שהשחור (ולא אפור) הינו בעצם לבן מחייבים אותו לבסוף בהוצאות משמעותיות. אולם מה עושים כאשר שני שופטים, בערכאת ערעור, בשל אובססיה לעו"ד או עניין מסוים, מנסים לקבוע כך? מגישים בעניינם בקשת פסלות, לפני שתיווצר מבוכה רבתי, ומוכיחים זאת בצורה בדידה וברורה.

כפי שיפורט להלן, התנהלות כב' הש' בדיון האחרון כלפי הח"מ, יחד עם התנהלותם בעבר, ומעל הכל "דעתם" בעניין הנדון כעת - העולה, אובייקטיבית, לכדי **אבסורד**, לשוני ומשפטי - מוכיחים עילת פסלות ברורה. מהדיון שהתקיים ביום 11 במאי פשוט עולה, כי בכוננת כב' הש' **לדרוס** מוסכמות לשוניות בסיסיות, סדרי דין, ועקרונות משפטיים, הכול, כנראה, בכדי לתמוך ב"תיזה" שלהם בעניין הח"מ.

ב. רקע ועובדות בתמצית

התנהלות מול כב' הש' בעבר

1. הח"מ ייצג את המבקשים במסגרת תובענה ייצוגית נגד המערערת וכבא כוח הקבוצה. כב' הש' היו חברי המותב שדנו בהליכי ערעור קשורים לתובענה הייצוגית, לרבות בהליכי ערעור על פס"ד משלים בעניין קביעת שכר טרחת הח"מ והגמול למבקשים (להלן: "**הערעורים על פסק הדין המשלים**").
2. זה המקום לציין, כי עיקר שכה"ט והגמול עוכב, **באופן חריג**, כך שהח"מ והמבקשים קבלו אותו **הרבה לאחר** חברי הקבוצה (כשנה וחצי - במהלכה גם נתן הח"מ מענה לחברי הקבוצה). גם השכר שנפסק בשלב האשור עוכב לתקופה, ושולם נומינלית.
3. לאחר הדיון שהתקיים בערעורים על פסק הדין המשלים, הגיש הח"מ בקשת פסלות מפורטת בעניין כב' השופט פוליאק, כאשר במסגרתה ניתנה התייחסות גם לכב' הש' גנדלר (בגינה סבר הח"מ אז שטרם התגבשה עילה). עניינה של הבקשה היה העניין האישי האובססיבי הנטען של כב' הש' (שניהם) עם הח"מ.
4. הבקשה נדחתה כעבור מספר חודשים (בצורה של "הכחשה" גורפת. להלן: "**החלטת הפסלות**") ומספר ימים לאחר מכן ניתן כבר פסק הדין בערעורים על פסק הדין המשלים (להלן: "**פסק הדין**"). עם זאת, למרבה הצער, התנהלות כב' הש' הנטענת לעיל המשיכה גם במסגרת אותה החלטת הפסלות וגם במסגרת פסק הדין.
5. לכן, מצ"ב כעת טבלה קצרה (בדידה) בת כ 13 סעיפים בסך הכל, אשר תקל על כב' הש' להתייחס אליה כעת **באופן קונקרטי** (לפחות לחלק קטן מהסעיפים), באשר היא מתבססת אך ורק על **מסמכים פומביים**. טבלה זו מבססת גם חלק מעילת הפסלות כאן ולהלן כנגד שני השופטים.

■ **הטבלה מצ"ב כנספח א' לבקשה זו.**

פסק הדין

6. פסק הדין ניתן לפני שנה בדיוק, והח"מ סימן בו **בצבע ורוד** את הקטעים הרלוונטיים וכן **בצבע צהוב** מספר טעויות ניסוח (לא אופרטיביות) ברורות (סתירות פנימיות).

■ **פסק הדין המסומן מצ"ב, כנספח ב'**

7. כפי שניתן לקרוא, בסעיף 18 לפסק הדין מתאר כב' הש' פוליאק את דרך הילוכו שתהיה בפסק הדין, בהתאם לטענות הצדדים - האם שיטת האחוזים? האם **הפרשי העבר בלבד או תועלת מצרפית?** ואת סוגיית העיתוי ופיקוח אשר אותה הגדיר בסעיף 44 כאמון או סכומי השבה בפועל. בסוף פסק הדין נקבעה תוצאה אופרטיבית ברורה בהתאם לעיל, וכמקובל. לדעת הח"מ פסק הדין אינו משתמע לשתי פנים.

8. פסק הדין אישר, פחות או יותר, את פסק הדין המשלים, אלא שמסיבה כלשהי התעקשו כב' הש' להפחית סך של כ- 85 אש"ח (שתואר כ 100 אש"ח כולל מע"מ) מהסך הכולל ומנגד נקבע שתשולם השלמה של הסכומים העולים על ההערכה בגינה חושב פסק הדין המשלים כ-10.3 מלש"ח ואשר פורטו בפסק הדין. פסק הדין, כצפוי, לא דן באופן מהותי בטענות המבקשים כאן¹. ר' בפירוט טבלה בדידה כנספח א'.

הרקע לערעור בגלגול שלישי

9. לאחר שהח"מ צפה בפסק הדין פנה הח"מ² מיד לב"כ שכנגד בכדי לקדם את התשלום ולמנוע מחלוקות בעניינים שהיו (על פי היכרותו איתם) עשויים לשמש להם בסיס להמשך התפלפלות. יצוין, כי הח"מ לא ניסח לעצמו באותו מועד את הטענה התלושה העיקרית שבבסיס הליך זה, וכך גם הצד שכנגד שבקש את פרטי חשבון הבנק לא העלה בפניו טענה כאמור (הועלתה טענה לתיקון ריבית והצמדה).

10. אלא ש- 21 יום בדיוק לאחר מכן, בעוד הח"מ ממתין לתשלום, פנו הנ"ל לבית הדין האזורי עם הטענה התלושה הנ"ל. לטענתם, מאחר שכב' השופט פוליאק כתב ברישול בגוף פסק הדין שהוא לא מצא להתערב בהחלטת בית הדין האזורי לפיה כך וכך... (אותה קרא בטעות), אזי כוונתו בעצם הייתה לתת הוראה מתערבת. פרשנות זו נדחתה בעקיפין על ידי בית הדין האזורי הנכבד, במסגרת פסיקתה עליה חתם, בשל הגיונם של דברים העולה ממכלול פסה"ד וזאת לאחר שבית הדין הארצי הבהיר שכבר קם מכסאו. כך נדחתה גם טענה להתאמת הצמדות שאין לה בסיס לשוני בפסק הדין.

11. המערערת שלמה לבסוף את ההפרש לח"מ ולמבקשים עם ריבית לפי חוק בגין העיכוב הממושך בו נקטה (לא נפסקו הוצאות בגין ההליך בו נקטה ואשר נדחה למעשה).

¹ פסק הדין חוזר למעשה על טענות המערערת כאן, שהוסבר כי אינן רלוונטיות.

² הפרקליט טען בדיון ש"התגלגלה לידיהם תכתובת של עורך דין" והניסוח הנ"ל כבר שוכתב על ידי כב' הש' בפרוטקול.

12. דא עקה, שמספר ימים **לאחר התשלום** הודיעה המערערת, במפתיע, כי היא מתכוונת "לערער" על הפסיקה, והיא אכן עשתה כך, ורק לאחר שכבר שולמו הכספים הרלוונטיים לרשויות. יצויין, כי הח"מ לא העריך שהמערערת אכן תערער, הן בשל כך שהוא סבור שאין לה זכות והן בשל קלישות הטענות (היא אף לא בקשה עיכוב ביצוע הפעם). מסיבה זו גם לא נתבקשה פסלות ההרכב סמוך לפני קיום הדיון האחרון ביום 11 במאי (להלן: "הדיון בערעור בגלגול שלישי").

התנהלות כב' הש' בערעור בגלגול שלישי

13. ביום 11 במאי ש"ז התקיים הדיון בערעור בגלגול שלישי. הח"מ ציפה שכב' הש' פוליאק יבהיר למערערת שאין לה כל זכות להגיש ערעור שכן בא כוחה "לא עתר" וכי יש לסלק את ההליך, כפי שהוא סילק בזמנו את התובענה הייצוגית נגד 5 הקרנות האחרות (הגם שהח"מ עתר אז). כמו-כן הח"מ ציפה שבית הדין הנכבד ינזוף בב"כ שכנגד על הפרשנות המעושה בה הוא מחזיק.

14. אלא שלא כך היה. בעוד שב"כ המערערת הקריא בנינוחות את סיכומיו ללא הפרעה, הח"מ נתקל בקושי להשלים את טענותיו בנושא היעדר זכות ערעור והשתק - כב' הש' גנדלר קטעה את הח"מ ולא אפשרה לו לטעון, ולו מספר דקות, בהליך שמשמעותו הנטענת מאות אלפי ש"ח.

15. גם כב' הש' פוליאק הקשה על הח"מ (אם כי עניינית) וזו לא הבעיה. הבעיה הינה שמעיון בפרוטוקול ניתן גם לראות בדיעבד כיצד הוא **מנסה לזגזג** - מחד לטעון שפסק הדין ברור (לצד השחור, כנראה), ומאידך שישנה איזו מחלוקת על תקופת ההשבה ועל "איך עושים את התחשיב". לטענת הח"מ הסיבה לכך ברורה - אם מדובר בהחלטה יישומית אזי זו "החלטה אחרת" שאין בגינה זכות ערעור, ומאידך, אם הוקנתה איזו סמכות לבית הדין האזורי לדון מחדש בערעור בו היה על בית הדין הארצי להכריע בפסק הדין (דבר שלא היה ולא יכול להיות - שכן ההחלטות המשלימות מתייחסות לדיווחי עתיד ולא עבר), אזי לא ברור מה כב' הש' מלינים כעת על החלטות הערכאה הדיונית המסורות לה. בכל אופן, הזיגזג האמור מתאים לפרקליט ולא לערכאה אובייקטיבית. בהקשר זה יוער, כי גם הודעת כב' הש' השזורה בפרוטוקול לפיה תקופת ההשבה נקבעה באופן ברור בפסק הדין לא זכורה לח"מ ואם הדברים אכן נאמרו הח"מ ייחס אותם ככה"נ לכך שפסק הדין ברור כפשוטו - קרי, כי תקופת התחימה

והסעד נקבעה בהליכי העבר ובתובענה הייצוגית בהסכמת הצדדים. יודגש, כי בכל הנוגע למחלוקת ה"פרשנית" עצמה, **לא זכור לח"מ שהקשו עליו** מהותית בדיון (כב' הש' בקשה התייחסות לס' 37 ו-39 אולם לא על דרך קושייה או אי הסכמה).

16. משכך הח"מ ה**ופתע** בתום הדיון כאשר כב' הש' ה**ודיעו** רשמית (בחדווה רבה יאמר) שהם סבורים שהצדק עם המערערות בכל הטענות וכי מוטב להסכים לקבלת הערעור, שכן אחרת הדבר יהיה כרוך **בהוצאות גבוהות**. כב' הש' לא היו פתוחים להחלפת דעות, וכמובן שהמבקשים מסרו את התנגדותם להצעת בית הדין. יצוין, כי כב' הש' הם שניהלו את הדיון, הציעו את "**ההצעה**" בלתי סבירה, והגם שבהליך זה אינם מבהירים את פסק הדין שנתנו בעבר, הרי שהם מכירים את העובדות והטענות לפני ולפנים.

אבסורד לשוני ומשפטי

17. משכך, לא ניתן לקבל את "דעתם" של כב' הש' אלא כאבסורד לשוני ודריסה של עקרונות יסוד. ככה"נ התיזה שלהם כלפי הח"מ והטיפול בתובענה הייצוגית, ובפרט רצונם לרמוז, כי הטיפול התמצה בקבלת עילה מהמהנדס "חבר של המבקשים" ובנטילת סיכון (ר' נספחים), העבירו אותם על "דעתם". אם יתאפשר להם להוציא פסק דין הרי שהם יגרמו מבוכה רבה למוסד בו הם מכהנים ולמערכת המשפט בכללה.

18. בכדי שכב' הש' ישכנעו שגם הח"מ – מהמעולים שבעורכי הדין בישראל הנמצא עמוק עמוק בתוך האחוזון העליון של מביני הנקרא על פי כל מבדק אובייקטיבי - וגם כב' סגן נשיאת בית הדין האזורי שנתן החלטה בנושא, הינם שוגים בהבנת הנקרא, ובאופן המצדיק את התערבותם של כב' הש' "בגלגול שלישי", עליהם יהיה לעבור, בין היתר, את המשוכות הלוגיות והלשוניות הברורות להלן, שאין שום סיכוי שיעברו אותן במסגרת החלטה מנומקת ללא טיוח סילוף וההשמטות (בהם הם רגילים - ר' נספח א'). **ובצורה בדידה** (המאפשרת התייחסות קונקרטיה האמור להלן גם צבוע בנספח ב'):

א. אם בקשו להתערב מדוע הדבר לא מצויין בחלק האופרטיבי בסוף פסה"ד.

ב. אם בקשו להתערב מדוע הדבר לא מצויין בטענות הצדדים שתוארו.

ג. אם בקשו להתערב מדוע הדבר לא מצויין בס' 18 לפסה"ד (דרך הילוכו).

ד. אם בקשו להתערב מדוע כתבו בפירוש "לא מצאנו להתערב" - בס' המדוברים **עצמם**.

ה. אם בקשו להתערב מדוע כתבו "מלוא סכום ההשבה לעבר הושג האיזון הנכון" בפסקה המדוברת **עצמה**.

ו. אם בקשו להפחית איך יכול להיות שהדבר נעשה דווקא בקונטקסט של דחיית עתירת המבקשים בערעורם להגדלת הגמול מהתשלומים הרעיוניים?

ז. אם בקשו לקבוע תחימה של 10 שנים מדוע התייחסו לתקופה של 10 שנים וחדש.

ח. אם בקשו לקבוע הלכה בעניין תחימה מדוע ציינו שזה פסק דין ייחודי (ס' 31).

ט. אם בקשו להפחית (לכ 8 מלש"ח את סכום ההשבה), מדוע ציינו שיש "להשלים" לסכומי האמת (10.6 מלש"ח אותם ציינו) "העולים באופן מתון" על סכומי הערכת בגינם ניתן פסק הדין המשלים (שגם אותם ציינו). ומדוע לא הורו על הפחתה ותיקון?

י. מדוע הורו על תשלום "בהתאם להודעות העדכון שנמסרו לבית הדין האזורי" סכום של 1,115,000 ש"ח אותו גם ציינו לכולי עלמא?

יא.מה בכלל משמעותו של חודש מרץ 2023, בשים לב לכך שפסק הדין ניתן בהסכמה לגבי הגדרת הקבוצה והסעד, בחודש ספטמבר 2023?ומהיכן הסמכות להתערב בפסק הדין ללא טענה שעלתה?

יב.מה משמעותו של חודש מרץ 2013?

יג.מדוע אישרו והדגישו את קביעת פסק הדין המשלים מחודש 11.23 לפיה הסעד הוא "ההפרשים להם יהיו זכאים חברי הקבוצה עקב התיקון"?

יד.אם סכום ההשבה הרלוונטי קטן מ-10 מלש"ח למעשה, מדוע ציינו והדגישו "במחצית מאחוזי רייכרט"?

טו.אם בקשו להפחית מדוע לא ביטלו את "הסכום הכולל על פי פסק הדין המשלים" אותו גם פירטו?

ט"ז. לחלופין, אם בוטל פסק הדין המשלים באופן לא מפורש מדוע הורו על "השלמה". השלמה של מה? ומדוע כתבו שביצעו רק התאמות?

י"ז. אם בקשו להתערב בריבית והצמדה מדוע לא עשו זאת בפירוש ומדוע הותירו את "הסכום הכולל לפי פסק הדין המשלים"?

י"ח. לחלופין, אם זה עניין לערכאה הדיונית מה הם רוצים עכשיו?

י"ט. מדוע את סוגיית "העיתוי" הגדירו רק כאמזן לעומת סכום ששולם בפועל, ומדוע ציינו את הסכומים המעוכבים על פי פסק הדין המשלים, לתקופה כה ארוכה?

כ. מהיכן בכלל הסמכות לבטל את הסכום ששולם לח"מ במסגרת בקשת האשור וכבר אושר על ידם בשנת 2022 (אותו גם "ניפחו" כשהציגו אותו כולל מע"מ הן במסגרת הבר"ע על החלטת האשור והן במסגרת פסק הדין המשלים, ובשני ההליכים המשמעותיים הנ"ל שהסתיימו בזכייה גם לא הורו על תשלום הוצאות, בגין כך). האם בית הדין הארצי באמת לא מבין את ההבדל שבין "ביטול והשבה" לבין "על חשבון". מה המשמעות של הוראה לפיה הח"מ צריך בכל מקרה להשיב זאת בתוספת ריבית והצמדה אם לא ביטול? ומדוע הסכום נפסק מלכתחילה? כהלוואה? האם כב' הש' באמת לא מכירים הפרקטיקה בתובענות ייצוגיות, ואת יישום הלכת רייכרט?

19. ולכל האמור יש להוסיף את עמדת כב' הש' בנושא זכות "ערעור בגלגול שלישי" בסוגיות "מהותיות" משלימות, שאף היא לא עולה בקנה אחד עם עקרונות היסוד.

ג. סיכום

20. לסיכום, בקשת הפסלות שהוגשה בעבר הייתה בעלת בסיס עובדתי ומשפטי, כפי שהמציאות הוכיחה מאז. העובדה שפסק הדין לאחר מכן אישר בעיקרו את התשלום עבור הטרחה הרבה שהייתה לח"מ בקשר לתובענה הייצוגית, ובגין התועלת שהשיג בכשרונו, אינה רלוונטית בשים לב לכך שהח"מ כבר הסביר כי לפעמים אין ברירה³.

³ ובפרט שהפסיקה היחידה אותה אזכרו כב' הש' לסתור עוסקת בהודעת חדילה מיידית בגינה שולם סך של מעל 800 אש"ח. העובדה שכב' הש' בקשו להפחית סך של "100,000" שח אשר הובא בחשבון בפירוש בפסק הדין המשלים, מחזקת את האמור. כך גם אי פסיקת הוצאות.

21. מהאמור לעיל עולה תמונה עגומה, לפיה התנהלות העבר (נספח א') נמשכה גם בהתנהלות כלפי הח"מ בדיון יום 11 במאי (ס' 13-16 לעיל), עד כדי שהוגדשה השאה.

22. כב' הש' אף לא התאפקו בדיון עד כדי הבעת עמדה שהיא בגדר אבסורד משפטי ולשוני (ס' 17 ואילך ונספח ב') והם מתעקשים לקנות להם סמכות להמשיך לדון בעניין החלוט. אין לחשוד בכב' הש' בענייני הבנת הנקרא בסיסית, ואין לייחס להם חוסר הבנה בסיסי של עקרונות משפט. אלא שעמדתם כלפי הח"מ והעניין פשוט מעבירה אותם על דעתם.

23. לכן, קיים כאן "חשש ממשי למשוא פנים", וגם מפאת כב' בית הדין ומערכת המשפט, כב' הש' מתבקשים לפסול עצמם, טרם תצא תחת ידם החלטה אבסורדית.

24. בקשה זו נכתבה בחופזה, בין היתר בכדי למנוע פרסום פסק דין קצר ושגוי. הח"מ מתנצל על כך מראש.

25. אשר על כן, כב' הש' מתבקשים לפסול עצמם מלדון בעניין כאמור ברישא לבקשה זו.

היום, 17 במאי 2026

נדב חיים עו"ד (מ)
מ.ה. 48886

נדב חיים, עו"ד

ב"כ המבקשים

Table 1

הליך	טענה מהותית ממוקדת	התייחס לגופו מהותית גם אם בקצרה	סילופים תוספות הדגשות מיותרות	שכ"ט הח"מ בגין ההליך או הוצאות
בר"ע 25229-12-17	ניתן לתת פס"ד חלקי על סכום שאינו שנוי במחלוקת במקרים חריגים - "מקצת הסעד" ככתוב	לא	מסתבר שהח"מ כלל לא הכיר את האקסיומה שהיא תנאי מוקדם- "מקצת הסעד". ציטט ניסוח לא מייצג מכתבי הטענות, התייחס ל- "מחדל"	לא נפסק
בר"ע 11387-07-22	יש לדחות את טענתה העיקרית של המבקשת לפיה אין לאשר תובענה ייצוגית נגד קרן ותיקה ולחייב אותה בשכ"ט ההליך והוצאות	לא.	עוד צוין כי "מבלי שנביע עמדתנו... פתוחה הדרך לעמיתי הקרנות האחרות [שסילק מהתובענה] להגיש תובענות ייצוגיות..	לא נפסק
בר"ע 11387-07-22	אין לדחות התובענה נגד המשיבות האחרות - אין הסכמה לדון בבר"ע כבערעור	לא	כתב שניתנה הסכמה לדון בבר"ע כבערעור, דבר שלא היה	
בר"ע 11387-07-22	אין לדחות התובענה נגד המשיבות האחרות - התייחסות לאפשרות החוקית של צירוף משיבים בדיון כנטען בבקשת האשור, ולנסיבות של איחוד תפעולי	לא	כתב שהח"מ "לא עתר לצירוף משיבים..	
בר"ע 11387-07-22	אין לדחות התובענה נגד המשיבות האחרות - על פי לשון החוק מספיקה עילה אישית כנגד אחת מהנתבעות	לא	כתב שהח"מ טען ש "אין צורך בעילה אישית בתובענה ייצוגית,,, וכן "לא ידע" להצביע על פסיקה	
עת"צ 25049-08-22	שלל טענות בנושא היעדר התיישנות ואי צמצום הגדרת הקבוצה- הכל כמפורט בעתירה לבג"ץ	לא	"פיתוח תכנה", "התפתחויות טכנולוגיות"	
בקשת פסלות קודמת	שלל אסמכתאות דלעיל	לא	טענת שווא לפיה הח"מ טען לפסלות בשל קשריו של השופט עם הקרנות הוותיקות, זאת כנראה כדי להדגיש (שלא לצורך) שייצג נגדן בעברו כעו"ד. "בסיס משפטי"	
בר"ע 11387-07-22	הייתה התדיינות מפורשת בשלב התובענה הייצוגית לגבי תיקון וניסוח הגדרת הקבוצה - ותקופת הסעד בפסק הדין (תקופה) שהסתיימה בנוסח פסק דין בהסכמה	לא	לטענתו כל שנעשה - "נקבע לוח זמנים"	

הליך	טענה מהותית ממוקדת	התייחס לגופו מהותית גם אם בקצרה	סילופים תוספות הדגשות מיותרות	שכ"ט הח"מ בגין ההליך או הוצאות
עת"צ 2887-12-23	אין להפחית את שכ"ט שנפסק בשלב בקשת האשור ואשר אושר בערכאת ערעור. בית הדין הביא זאת בחשבון ויכל לפסוק 11.4% במקום 11.2% ואז לא היה פתחון פה בערעור. גם מבחינת הסכומים לא מדובר בעניינים בהם ערכאת ערעור מתערבת.	לא	התייחסות מיותרת לחבר של המבקשים - מצג שווא כאילו התביעה כל עניינה ב"עילה שקיבלו מן המוכן מחברם לעבודה" ובנטילת סיכונים. ניסוחים לא מכבדים רבים נוספים: "שכר טרחה לתובעים המייצגים" "גמול לתובעים המייצגים ובא כוחם"	
עת"צ 2887-12-23	לח"מ מגיע שכר נוסף בגין טיפול על מענה לאינספור פניות בשנים 2024-2026 - עניין שלא הובא בחשבון באזורי	לא	"לא מצאנו כי הנסיבות מצדיקות... טיפול מקצועי ומסור"	לא נפסק
עת"צ 2887-12-23	לח"מ מגיע שכ"ט נוסף על התגוננות כנגד ערעור מיותר על פסק הדין המשלים ועיכוב ביצוע כספי של שנה וחצי לאחר השלמת סעדים לחברי הקבוצה	לא	"אין צו להוצאות" הגם שהערעור הממושך נדחה למעשה תוך גרימת נזקים רבים לח"מ והסטת תשלומים לשנת המס 2025	לא נפסק
עת"צ 2887-12-23	עשרות מקרים (כל הפסיקה בשנים הרלוונטיות) - גם כספי ציבור ברובם העבודה הייתה פחותה משל הח"מ ושכ"ט גבוה יותר	לא	מצאו שני פסקי דין לא רלוונטיים - אחד נגד המוסד לביטוח לאומי שם כל שנעשה היה הגשת בקשת אשור ומיד הודעת חדילה - נפסק מעל 800 אש"ח בעליון	
עת"צ 2887-12-23	אין לנתק בין שכ"ט לתועלת לקבוצה, גם כשמדובר בכספי ציבור, והדבר לא מתמצה רק בעבודת פיקוח	לא	והשני בעניין אפלייה בכניסה ל"סופרלנד" - נגישות שהסתיים לאחר קדם משפט.	

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23
עת"צ 2887-12-23

18 מאי 2025

המערערת בעת"צ 2887-12-23
המשיבה בעת"צ 63650-12-23

מבטחים מוסד לבטוח סוציאלי של העובדים
בע"מ

המשיבים בעת"צ 2887-12-23
המערערים בעת"צ 63650-12-23

1. מיכאל וולף
2. יהודה חיים

לפני: הנשיאה (בדימוס) ורדה וירט ליבנה, השופט רועי פוליאק, השופטת חני אופק
גנדלר
נציגת ציבור (עובדים) גב' עירית אלטשולר זמני, נציגת ציבור (מעסיקים) גב' יעל
עפרון

ב"כ מבטחים – עו"ד אלישע שור, עו"ד צחי לב
ב"כ מיכאל וולף ויהודה חיים - עו"ד נדב חיים

פסק דין

השופט רועי פוליאק

ערעורים על פסק דין משלים שניתן על ידי בית הדין האזורי תל אביב (סגן הנשיאה דורי ספיבק; ת"צ 61063-02-20), שבו נפסקו גמול לתובעים ייצוגיים ושכר טרחה לבא כוחם. הערעורים סבים על אופן חישוב הגמול ושכר הטרחה ועל שיעורם.

רקע

בקשת האישור

1. המערערים בעת"צ 63650-12-23 (להלן - **המבטחים**) הם עמיתי המערערת בעת"צ 2887-12-23, קרן פנסיה וותיקה גירעונית הנמנית עם הקרנות המצויות בתכנית הבראה בהתאם לפרק 1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן - **חוק הפיקוח ו - הקרנות שבהסדר**) ומנוהלת על ידי מנהל מיוחד

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

- (להלן – **הקרון** או **מבטחים**). המבוטחים מקבלים קצבת זקנה מהקרן בעקבות פרישתם מעבודתם בתעשייה האווירית לישראל לאחר שהגיעו לגיל פרישה.
2. ביום 25.2.2020 הגישו המבוטחים כתב תביעה ובקשה בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן – **חוק תובענות ייצוגיות**) לאישור תובענה כייצוגית נגד מבטחים ונגד קרנות הפנסיה הגירעוניות הנוספות שחל עליהן התקנון האחיד מכוח הוראות חוק הפיקוח (להלן – **הקרנות הנוספות ו** – **התקנון האחיד**, לפי העניין). לטענת המבוטחים הוחסר על ידי מבטחים והקרנות הנוספות חודש ריבית לעמיתיהן המבוטחים בשיטת חישוב "תקרת שכר קובע בשיטת שלוש שנים" לפי סעיף 46 לתקנון האחיד, באופן שנקבעה למבוטחים תקרה הנמוכה ב – 0.165 נקודות האחוז מהתקרה התקנונית (להלן – **בקשת האישור**). בית הדין האזורי קיבל ביום 26.6.2022 את בקשת האישור בחלקה והתובענה אושרה כייצוגית כנגד מבטחים וחמש מהקרנות הנוספות (להלן – **החלטת האישור**).
3. שני הצדדים הגישו הליכים ערעוריים על החלטת האישור. מבטחים והקרנות הנוספות הגישו בקשת רשות ערעור נגד אישור התובענה כייצוגית ואילו המבוטחים הגישו ערעור על קביעות שונות לעניין התיישנות התביעה והגדרת ה"קבוצה" (בר"ע 11387-07-22 ועת"צ 25049-08-22 בהתאמה, אשר יכוננו להלן ביחד – **ההליך הערעורי הקודם**). בעקבות המלצת בית הדין במהלך הדיון בהליך הערעורי הקודם, לא עמדה מבטחים על ערעורה על אישור התביעה כייצוגית כלפיה. בפסק הדין בהליך הערעורי הקודם ניתנה לקרנות הנוספות רשות ערעור וערעורן על אישור התביעה כייצוגית כלפיהן (במובחן מאישור התביעה כייצוגית כלפי מבטחים) התקבל. ערעור המבוטחים נדחה. עתירה שהגישו המבוטחים לבית המשפט העליון נדחתה בהיעדר עילה להתערבות בפסק הדין בהליך הערעורי הקודם (בג"ץ 920/23 וולף נ' בית הדין הארצי לעבודה (4.5.2023)).
4. בעקבות פסק הדין בהליך הערעורי הקודם ואישורו בבג"ץ 920/23 הודיעה מבטחים בדיון בקדם משפט שהתקיים ביום 7.6.2023 כי החליטה לשלם את ההפרשים לחברי הקבוצה, שמספרם נאמד בכ – 12,000 מבוטחים שפרשו לקצבה בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור. בישיבת קדם משפט נוספת מיום 14.9.2023 נקבע לוח זמנים לביצוע התשלום לכלל חברי הקבוצה, לאחריו ניתן, באותו יום, פסק דין הנותן תוקף להסכמות.

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

פסק הדין המשלים

5. ביום 7.11.2023, לאחר קבלת הודעת עדכון ממבטחים על מספר המבוטחים הזכאים להשבה וסכומי ההפרשים בגין העבר וחילופי תשובות ותגובות בעקבות הודעת העדכון ניתן פסק הדין המשלים עליו סבים הערעורים. בית הדין האזורי קיבל את טענת המבוטחים וקבע כי בהתאם לפסיקה ולפרקטיקה יש לפסוק גמול ושכר טרחה (שלהלן יכוננו יחד – **תגמול**) לפי "שיטת האחוזים" המחושבים מסכום ההשבה. המבוטחים טענו כי בנוסף להפרשים בגין העבר יש לכלול בחישוב סכום **ההשבה לצורך הגמול ושכר הטרחה גם תשלומים עתידיים לחברי הקבוצה** ולגמלאים חדשים של הקרן וכן תשלומים ששולמו וישולמו גם למבוטחי הקרנות הנוספות בעקבות קבלת עמדת המבוטחים.
6. בית הדין האזורי בחן את טענות הצדדים בסוגית סכום ההשבה ממנו יחושבו הגמול ושכר הטרחה, וקבע כך:

"מקובלת עליי עמדת מבטחים כי אין להביא בחשבון פסיקת הגמול ושכר הטרחה את התועלת שתצמח למי שאינם חברי הקבוצה, בין אם עמיתי מבטחים ובין אם עמיתי קרנות אחרות שאינן נתבעות בהליך. כמו כן, אנו מקבלים את עמדת מבטחים לפיה קיימים **בתיק** זה שיקולים כבדי משקל המצדיקים שלא להביא בחשבון את כל התועלת לחברי הקבוצה כתוצאה מההליך, ועל כן אנו סבורים שבמקרה זה הנכון שלא להביא בחשבון לצורך "גזירת" שכר הטרחה והגמול את שווי ההסדרה העתידית, ולהסתפק בגזירת שכר הטרחה **והגמול רק מההפרשים להם יהיו זכאים חברי הקבוצה עקב התיקון**. ולבסוף, איננו סבורים שיש מקום להמתין עד להשלמת תיקון הקצבאות ותשלום הפיצוי לחברי הקבוצה בפועל, אף שבהחלט ייתכן שבעקבות השלמת התיקון יסתבר כי הערכת מבטחים בקשר לגובה ההפרשים היתה על הצד הנמוך, ואני מקבל את הערכת מבטחים – כפי שנמסרה ביום 11.10.23, לפיה סך ההפרשים (לרבות בגין מענק שנים עודפות), כולל הפרשי הצמדה וריבית, עומד על סך 10,300,000 ש"ח".

7. לאחר שקבע את שיטת ההשבה ("שיטת האחוזים") ואת הסכום ממנו תיגזר **ההשבה (10,300,000 ש"ח)** נדרש בית הדין האזורי לסוגית שיעור ההשבה מתוך סכום ההשבה. בעניין **רייכרט** (ע"א 2046/10 **רייכרט נ' יורשי המנוח שמש ז"ל** (23.5.2021)), פסק הדין המנחה בסוגיה, נפסקו שיעורי שכר טרחה מדורגים מכל סכום ממנו ייהנו חברי הקבוצה: 25% מכל סכום שעד 5,000,000 ש"ח, 20% עד 10,000,000 ש"ח ו- 15% מכל סכום מעבר לכך ("מפתח רייכרט" כהגדרת השופט ע' גרוסקופף, שבה נעשה שימוש בפסק דיננו, ב - עע"מ 818/24 **עיריית רמת גן נ'**

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

טאוב. פסקה 3 (10.4.2024). להלן – עניין טאוב). בית הדין האזורי קבע כי "בנסיבות העניין" יש לפסוק שיעורים מופחתים של 12.5% מסכום ההשבה של עד 5,000,000 ש"ח ו- 10% מסכום ההשבה שמעבר לכך וסך הכול 1,155,000 ש"ח (ראו: החלטה על תיקון טעות סופר מיום 8.11.2023) בתוספת מע"מ. בשולי פסק הדין המשלים ציין בית הדין כי "הינני מודע לכך שבהחלטת האישור שניתנה ביום 26.6.22 נפסק לטובת בא כוח התובעים שכר טרחה בסך 100,000 ₪, תוך שנקבע בקשר לכך כי סכום זה יובא בחשבון בעת פסיקת ההוצאות בתיק העיקרי. בנסיבות העניין, ומתוך הערכה לטיפול המקצועי והמסור של בא כוח התובעים בעניינה של הקבוצה המיוצגת לאורך כל ההתדיינות, לא מצאתי לנכון להפחית סכום זה או חלק ממנו משכר הטרחה שנפסק".

8. בית הדין הוסיף והעמיד את שיעור הגמול לכל אחד מהתובעים המייצגים על 128,750 ש"ח בתוספת מע"מ המהווים 1.25% מסכום ההשבה ומחצית מהגמול שנתבע. יצוין כי לאחר מתן פסק הדין המשלים הגישה מבטחים בקשה לתיקון טעות סופר לעניין חיובה בתשלום מע"מ על הגמול. בית הדין האזורי דחה את הבקשה בהסתמך על הנפסק בע"א 1015/21 או.אמ. שירותים כלכליים בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף (1.8.2022), אך הבהיר כי על מבטחים להוסיף מע"מ לגמול "רק אם אכן קיימת חבות בתשלום, וזאת כנגד חשבונית או אסמכתא שימציאו לה התובעים". נקדים ונציין כי סוגית החיוב במע"מ לא עלתה בערעורים.

9. לבסוף נדרש בית הדין האזורי לשאלת העיתוי והפיקוח. בית הדין קבע כי "בנסיבות העניין אין ספק כי מבטחים תמלא אחר הוראות פסק הדין כלשונו, ללא צורך במעקב מצד בא כוח התובעים" וכפועל יוצא מכך הורה כי בניגוד למקובל ניתן לבצע את תשלומי שכר הטרחה והגמול באופן מידי על בסיס הערכת שיעור ההשבה על ידי מבטחים.

תמצית טיעוני המערערים

10. שני הצדדים מערערים על פסק הדין. ערעורה של מבטחים מתמקד בעצם פסיקת שכר טרחה וגמול לפי השיטה האחוזית ובסכומים ה"גבוהים מאד" שנפסקו ואינם נותנים ביטוי לנסיבות הייחודיות של התובענה. מנגד, ערעורם של המבוטחים מתמקד בסכום ההשבה שאינו נותן לגישתם משקל למלוא התועלת שהושגה לציבור מבוטחי קרנות הפנסיה הוותיקות ולהפחתה המשמעותית של הגמול לפי מפתח

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

רייכרט. לפי החלטת בית הדין הוגשה בהליך עמדת היועצת המשפטית אשר הוגדרה כ"גורם מסייע" בהליך.

11. להלן נסקור בתמצית את עיקר טיעוני הצדדים, מבלי להתיימר כי הסקירה ממצה את כלל הטיעונים. בסקירתנו לא הבחנו בין ערעורי הצדדים, בנסיבות בהן טיעוני הצדדים בכל ערעור מהווים "תמונת מראה" של טיעוניו בערעור שהוגש על ידי הצד שכנגד.

12. **מבטחים טוענת** בערעורה כי מכלול הנסיבות הייחודיות בתובענה הצדיק חריגה מן העיקרון של תשלום תגמול לפי שיטת האחוזים והפחתה מהותית של התשלומים בהם חויבה. בהיבט העקרוני מדגישה מבטחים את היותה מוסד ללא כוונת רווח שאין לו נכסים משלו ואת מעמדה המיוחד כקרן פנסיה ותיקה גירעונית, הנמנית עם הקרנות שבהסדר לפי חוק הפיקוח. כל הסכומים שישולמו לתובעים הייצוגיים ולבא כוחם ייגרעו לפיכך מהקופה הגירעונית של כלל העמיתים. במקרה הקונקרטי נטען כי עמדו בפני המבטחים דרכים יעילות וזולות להשגת התוצאה, כי בא כוחם לא נדרש לטרח כלשהי בנסיבות בהן קדמה לתובענה תכתובת מפורטת בנושא של חברם לעבודה שהפכה לימים לעילת התביעה וכי אף שהתנהלותו אף תרמה לסרבול ההליך ולהתמשכותו המדובר בהליך קצר שהסתיים בתוך כשלוש שנים. מבטחים מוסיפה וטוענת תוך הפנייה להליך אחר (ת"צ (מנהלי ת"א) 50235-02-14 זך – עיריית תל אביב (18.7.2022)). להלן – עניין זך) כי הסכומים שנפסקו כגמול וכשכר טרחה גבוהים ביחס לסכום ההשבה ומתעלמים מהתרומה הזניחה שניתנה לחברי הקבוצה העומדת על סכום ממוצע של כ- 10 ש"ח לחודש. עוד נטען כנגד התשלום העודף בסך 100,000 ש"ח ששולם לבא הכוח עם אישור התובענה הייצוגית על חשבון הסכומים שייפסקו, וכנגד הסכום הגבוה שנפסק לתובעים הייצוגיים שכל תרומתם היתה בהצלחתם לעניין את בא הכוח שקיבל את עילת התביעה "על מגש של כסף" ונשא לפי הצהרתו במלוא עלויותיה והסיכונים הכרוכים בניהולה.

13. **המבטחים** מדגישים כי נקודת המוצא היחידה היא שהוגשה והתקבלה תובענה כספית ייצוגית מוצדקת בסעד כספי ניכר על פי הוראות החוק ותכליותיו. בנסיבות העניין אין כל ייחודיות ולא היתה לגישתם כל הצדקה לסטות מהוראות החוק והפסיקה, הרואים בגמול ובשכר הטרחה את "הקטר המניע" של ההליך הייצוגי. הסטייה מהוראות החוק והפסיקה מוצאת ביטוי לגישתם בשני היבטים: האחד, הימנעות מיצירת מנגנון לפיקוח על ביצוע פסק הדין וכפועל יוצא מכך תשלום שכר

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

טרחה נוסף בגין הפיקוח. השני, אופן פסיקת הגמול ושכר הטרחה הן ביחס לסכום **ההשבה, שאינו מביא בחשבון את התועלת הכספית המצרפית לחברי הקבוצה** ולמבוטחי הקרנות הנוספות, והן ביחס להפחתה האחוזית שאין לה הצדקה ושנסמכת על פסק דין יחיד (עניין דן) שנסיבותיו שונות. עוד נטען כי ההחלטה על ההפחתה כלל לא נומקה.

המבוטחים מוסיפים ומציינים כי אין מקום לקבל את טענותיה העקרוניות של מבטחים. טענות אלה הועלו בשלב האישור ואינן רלוונטיות לשלב התגמול. עוד נטען כי טענת מבטחים לפיה חברי הקבוצה הם שישאו בעלויות השונות אינה נכונה וכי מבטחים כלל אינה "גירעונית" במובן השגור והרלוונטי של המילה בנסיבות בהן הטענה בדבר גירעונות כלל לא הוכחה. יתר על כן לגישת המבוטחים מבטחים אף מצויה בעודפים. מכל מקום אף כאשר רשויות מקומיות מחויבות לשלם גמול ושכר טרחה מתבצע התשלום על חשבון תושביהן. המבוטחים מפרטים את ההליכים והפעולות בעקבותיהם התקבלה התובענה הייצוגית וטוענים כי לוח הזמנים הקצר מצביע על יעילות שיפוטית אך אין כדי להצדיק הפחתה תגמול. עוד נטען כי יש לראות בשכר הטרחה ששולם בשלב אישור הבקשה כתשלום בגין אותו שלב וכי צדק בית הדין האזורי בקביעתו כי אין לקזזו.

המבוטחים עותרים לפיכך לקבוע כי הם זכאים כי הגמול ושכר הטרחה ייגזרו ללא הפחתה ממלוא סכום ההשבה, אשר יביא בחשבון אף את תשלומי הפרשים לעמיתי הקרנות הנוספות ואת התשלומים העתיים למבוטחים להם שולמו הפרשים בגין העבר ולמבוטחים חדשים שיהיו זכאים לקצבת זקנה.

14. **היועצת המשפטית** הגישה עמדה תמציתית שעיקרה סקירה כללית של ההליך, פסק הדין וטיעוני הצדדים. העמדה אינה כוללת התייחסות לסוגיות של החלת השיטה האחוזית על קרן ותיקה שבהסדר ושל סכום ההשבה, והיא כוללת קביעה מפורשת כי לא מובעת "עמדה בעניין השיעור שנפסק מהפיצוי הכולל". במהלך הדיון בפנינו ציינה נציגת היועצת המשפטית כי מהעמדה "אפשר להבין שהשיטה שצריכה להיות גם כלפי מבטחים היא שיטת האחוזים, היא [היועצת המשפטית – ר.פ.] כותבת את זה בפירוש". עוד נטען בעל פה לעניין הפחתת שיעור הפיצוי ביחס למפתח רייכרט כי "היא לא חשבה שהיא צריכה להתערב בזה, זה לא אומר שזה נכון או לא נכון". עם זאת בטיעון בעל פה עמדה נציגת היועצת המשפטית על כך "שמדובר במוסד שבעצם שהוא רק בנוי מכספי עמיתים" ועל כך "שכל הכסף אמור ללכת רק אך ורק לגמלאות".

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

עיקר ההתייחסות בעמדה היא לקביעת הגמול ושכר הטרחה לפי הערכת מבטחים שהתקבלה על ידי בית הדין האזורי ולא כמקובל בהתאם להתקדמות הגבייה באופן שקושר בין הגמול לשכר הטרחה לסכום ששולם בפועל ומקנה תמריצים להגדלת הגבייה. באשר לדרישת הפיקוח נכתב מצד אחד כי "ברי שאין להיעתר לבקשת התובעים כי ייקבע מנגנון של פיקוח על יישום פסק הדין וכי לשם ביצועו ייפסקו גמול לתובעים ושכר טרחה לבא כוחם, נוסף על הסכום שנפסק להם" (סעיף 27 לעמדה), אך מנגד נכתב כי יש להקנות סמכויות פיקוח לבא כוח המבוטחים, הגם שבעקבות ניהול מבטחים על ידי מנהל מיוחד הצורך קיים במידה פחותה, ו"כך יתומרץ בא כוח התובע הייצוגי לפקח על ביצוע מלא ככל הניתן של הסדר הפשרה" (סעיף 35).

הערות משלימות

15. להשלמת תמונת המצב העובדתית נציין כי ביום 25.12.2023 ניתנה החלטה על עיכוב ביצוע חלקי של פסק הדין, באופן שעוכב החיוב בביצועם של סכומים העולים על 250,000 ש"ח לבא כוח המבוטחים ו – 25,000 ש"ח לכל אחד מהמבוטחים.

16. עוד יצוין כי בהתאם להודעת עדכון מפורטת שניתנה על ידי מבטחים התווסף לקצבאות השוטפות ששולמו ביום 1.4.2024 ל – 12,292 מבוטחים, אשר חישוב קצבתם לא הצריך התערבות ידנית, תשלום הפרשים בסך כולל של 9,735,668 ש"ח. לפי דיווח נוסף התווסף לקצבאות ששולמו ביום 1.2.2025 וביום 1.3.2025 ל – 1,199 מבוטחים ושאיירי מבוטחים, אשר חישוב קצבתם חייב התערבות ידנית תשלום הפרשים בסך כולל של 677,370 ש"ח. הסכומים דלעיל כוללים הפרשי הצמדה וריבית וכמשתמע מהודעת העדכון יתכן שצפויים תשלומים נוספים.

דיון והכרעה

הסוגיות שבמחלוקת ותמצית ההכרעה

17. התובענה הייצוגית עליה סב פסק דיננו היא התובענה הייצוגית הראשונה שהתקבלה כנגד קרן פנסיה גירעונית הנמנית עם הקרנות שבהסדר. עמדתן העקרונית של הקרנות שבהסדר בהליכים שונים שהובאו לפתחנו, היתה כי לנוכח מאפייניהן המיוחדים מכשיר התובענה הייצוגית אינו המכשיר המתאים לשמירה על עניינם של מבוטחיהן. בבסיס העמדה דלעיל עמדו בין היתר היותן "קופה סגורה" וחובתן לפעול בשוויון וללא הפליה בין עמיתים כך שגם פסק דין שבו תתקבל תביעה שהוגשה על ידי מבוטח יחיד יחול בהכרח על כלל העמיתים (ראו לדוגמה: ע"ע

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

(ארצי) 18-07-34972 ברוט – קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ. פסקאות 8 ו- 16. להלן – עניין ברוט). משכך, לגישתן ניתן להשיג את תכלית התובענה הייצוגית בהליך פרט ללא צורך בחיוב המבוטחים לשאת, מתוך "הקופה הסגורה", בעלויות ניהול תובענות ייצוגיות ובתשלומי הגמול ושכר הטרחה שכלל המבוטחים עשויים לשאת בהן. גם אם העמדה העקרונית לא התקבלה, כעולה בין השאר מאישורה של התובענה, יש בה להשליך לגישת הקרנות שבהסדר, אשר המבוטחים חולקים עליה, על שיקולי הערכאה השיפוטית הן בשלב בקשת האישור (האמנם "דרך יעילה והוגנת"?) והן בשלב התגמול.

18. בפסק דיננו להלן נציג בתמצית את המסגרת הנורמטיבית לקביעת התגמול בעת קבלת תובענה ייצוגית שניתן בה סעד כספי. בהמשך נבחן את הסוגיה האם בנסיבות העניין היה מקום לקבוע כי שכר הטרחה יחושב לפי שיטת האחוזים. ככל שהתשובה חיובית נידרש לאופן יישום שיטת האחוזים בענייננו – קביעת סכום ההשבה על בסיס הפרשי העבר בלבד או על בסיס התועלת המצרפית כנטען על ידי המבוטחים; עיתוי קביעת סכום ההשבה והענקת סמכויות פיקוח להשאת סכום ההשבה; הפחתת שיעור התגמול למחצית מהשיעור המקובל לפי מפתח רייכרט והגמול לתובעים הייצוגיים.

19. נקדים ונציין כי לאחר שבחנו את פסק הדין המשלים, טענות הצדדים בכתב ובעל פה, עמדת היועצת המשפטית וכלל חומר התיק, באנו לידי מסקנה לפיה ככלל פסק הדין המשלים מאזן נכונה בין השיקולים השונים בסוגיה וכי יש לאשר בעיקרה את תוצאת פסק הדין בכפוף להתאמות ולתיקונים מסוימים שיפורטו בפסק דיננו.

המסגרת הנורמטיבית

20. סעיפים 22 ו- 23 לחוק תובענות ייצוגיות מסדירים את אופן תגמולם של התובעים הייצוגיים (סעיף 22) ובאי כוח הקבוצה (סעיף 23) בעד הטיפול בתביעה ייצוגית.

21. בסעיף 22(ב) לחוק נקבע כך:

בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

(1) הטרחה שטרח התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת

התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא

סעד הצהרתי;

(2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;

(3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

22. בסעיף 23(ב) לחוק נקבע כך:

בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג ... יתחשב בית המשפט,

בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרח בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;
- (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
- (5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית.

23. בפסק הדין המנחה בעניין רייכרט נפסק מפני הנשיא א' גרוניס כי "בתביעות ייצוגיות שעניינן בסעד כספי יש לאמץ את שיטת האחוזים כשיטה המקובלת לקביעת שכר הטרחה של עורך הדין המייצג. שיעור האחוזים שייפסק יושפע הן מנסיבותיו הספציפיות של ההליך, הן מהאופן בו הסתיים ההליך והן מגובה הסכום שנפסק. כמו כן, יחושב שיעור שכר הטרחה מתוך הסכום שנגבה על ידי הקבוצה בפועל. כמו כן, מן הראוי לפסוק את שכר הטרחה בשיעור מדורג, במובן זה שכלל שסכום הזכייה גדל, אחוז שכר הטרחה קטן" (עמ' 689). ב"נסיבותיו המיוחדות של המקרה", כפי שפורטו בהרחבה בפסק הדין בעניין רייכרט, נפסק השיעור המדורג שפורט בסעיף 7 לפסק דיננו לעיל ("מפתח רייכרט"). בפועל, מפתח רייכרט הפך להיות אמת מידה מקובלת לחישוב שכר הטרחה בתביעות ייצוגיות בהן ניתן סעד כספי.

24. לאחר הגשת הערעור וטרם הדיון בו בפנינו ניתן פסק דינו המקיף של בית המשפט העליון בעניין סופרגז (רע"א 2957/17 סופרגז חברה ישראלית להפצת גז נ' ברודט (17.3.2024)), שבו פורטו קווים מנחים, הנסמכים על ההתפתחות בפסיקה ועל הניסיון שנרכש במרוץ השנים שחלפו מעם מתן פסק הדין בעניין רייכרט, באשר לאופן קביעת התגמול מקום שהסעד שנפסק הוא סעד כספי או סעד הניתן לכימות כספי. להלן נפרט את הקווים המנחים הרלוונטיים לענייננו:

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

א. שיטת האחוזים היא השיטה המקובלת בתובענות ייצוגיות שיש לבכר אותה על פני השיטות האחרות, אך הערכאה השיפוטית אינה מחויבת לפסוק לפיה.

ב. מפתח רייכרט נקבע "בהתאם לנסיבותיו המיוחדות של המקרה ... ובהינתן שמדובר בהליך ייחודי שבו התקיימו מצבור של נסיבות המצדיקות מתן שכר טרחה על הצד הגבוה (ובכלל זה הימשכות ההליכים לאורך זמן רב, היקף הפיצוי המשמעותי שניתן לקבוצה ומידת ההשקעה שנדרשה מבאי הכוח המייצגים), ראוי, על דרך הכלל, לראות את המפתח שנקבע כתקרה מקסימאלית" [המילים הודגשו במקור – ר.פ.].

ג. יש לחשב את התגמול, בניגוד לנפסק בעניין רייכרט, לפי שיטת נטו דהיינו מתוך ערכו הכלכלי של הסעד הניתן לטובת הקבוצה ולא לפי שיטת ברוטו המתייחסת לערכו הכלכלי של הסעד לקבוצה בתוספת לתגמול.

ד. השופט גרוסקופף אשר מפיו ניתן פסק הדין הוסיף וציין כי לגישתו "יש לכלול את הגמול לתובע המייצג תחת המפתח שנקבע לשכר טרחת באי הכוח המייצגים, שהרי מדובר בחלוקה פנימית בין העומדים מאחורי בקשת האישור".

שופטי ההרכב הנוספים הסכימו לפסק הדין ללא הסתייגויות.

(פסקה 50 והאסמכתאות המפורטות בה).

25. כאשר ענייננו ברשות ציבורית יישקלו שיקולים נוספים הנובעים מהמגבלות הרבות שהטיל המחוקק על תובענות ייצוגיות נגד "רשות" כהגדרתה בחוק (ראו בהרחבה: בג"ץ 2171/06 שני נ' יו"ר הכנסת. פסקאות 5 – 7 (29.8.2011)) ומהעובדה לפיה לרשות "אין לה משל עצמה, אלא הכספים המשולמים על ידה כספי ציבור הם" (עע"ס 603/24 עיריית ראשון לציון נ' נחום. פסקה 14 והאסמכתאות שם (25.3.2024). עניין נחום). עם זאת, באיזון בין האינטרס הציבורי המצדיק זהירות בקביעת תגמול לבין האינטרס הלגיטימי של התובע הייצוגי ובא כוחו, יש ליתן משקל לכך כי שיקול השמירה על הקופה הציבורית כבר קיבל ביטוי מסוים בהגנה המיוחדת הניתנת לרשות מכוח החוק (עע"ס 6687/11 מדינת ישראל נ' אבוטבול. פסקה 36 (25.12.2012). להלן – עניין אבוטבול) ובין היתר האפשרות לתת בתביעת השבה הודעת חדילה (סעיף 9(ב) לחוק) והגבלת תקופת השבה לשנתיים (סעיף 21 לחוק).

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

26. מכל מקום, אף בתביעה נגד רשות "יש לחתור לתוצאה שיש בה כדי להגשים את תכליתו [של החוק – ר.פ.], תוך הקפדה על מתן גמול הולם במקום הראוי לתובעים ייצוגיים ובאי כוחם, ושמירה על מערכת התמריצים להגשת תובענות ייצוגיות" (עע"ם 2978/13 מי הגליל – תאגיד והביוב האזורי בע"מ נ' יונס. פסקה נ. לחוות דעתו של המשנה לנשיאה אי רובינשטיין (23.7.2015). להלן – עניין מי הגליל). לפיכך, גם כאשר ניתנת הודעת חדילה נקודת המוצא היא פסיקת תגמול על פי שיטת האחוזים, הגם שהערכאה השיפוטית אינה חייבת לעשות כן, בין על בסיס תועלת לעבר לתקופה של שנתיים שהיא התקופה המרבית שבה תחויב רשות בהשבה בגין גבייה שלא כדין (סעיף 21 לחוק) ובין בהתבסס על תועלת עתידית משוערת לתקופה דומה (שם, בפסקאות נ – נח).

27. עיון בפסיקת בית המשפט העליון מלמד כי במרבית המקרים נפסק תגמול בתובענות נגד רשות לפי שיטת האחוזים (ראו בין היתר: עניין אבוטבול; עניין מי הגליל), כאשר בחלק מהמקרים בוצעה הפחתה בשיעורים הקבועים במפתח רייכרט (ראו לאחרונה: עניין נחום; עניין טאוב שנפסק על דרך הפשרה, שבהם בוצעה הפחתה של כשליש מ"מפתח רייכרט"). עם זאת, קיימים מקרים בהם נפסק סכום גלובלי ולא על פי שיטת האחוזים (עע"ם 7484/16 המוסד לביטוח לאומי נ' מוחני (21.3.2018); ע"א 7088/23 מאור נ' חברת גני יהושע בע"מ (26.3.2024), שבו צוין ש"מדובר בהסטת תקציבים פנימית, ולא בהעברת כספים לגורם או למטרה חיצונית").

28. בשולי הסקירה הנורמטיבית נזכיר את הכלל לפיו "אין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בשיעורי שכר הטרחה שנפסקו בערכאה הדיונית, אלא כאשר נפלו טעות משפטית יסודית או פגם אחר – כך בהליך משפטי 'קלאסי' (...). וכך גם בהליכים ייצוגיים" (עניין מי הגליל. פסקה נד). עם זאת, "בהליכים מסוג זה מתחם ההתערבות בפסיקת גמול ושכר טרחה הוא רחב יותר בהשוואה להליכים אזרחיים "רגילים" – בהינתן השלכות הרחב של ההליכים הייצוגיים" (ע"א 6121/21 כרמי נ' שלמה תחבורה (2007) בע"מ. פסקה 7 (27.12.2021); ע"א 234/24 עמית פולק מטלון ושות' עורכי דין נ' קלאב אין אילת אחזקות בע"מ. פסקה 22 והאסמכתאות המפורטות בה (1.10.2024)).

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

יישום

החלת שיטת האחוזים

29. כפי שציין בית הדין האזורי בפתח הכרעת דינו לא קיימת בין בעלי הדין מחלוקת לעצם הזכאות לתגמול אלא באשר לאופן קביעתו.

30. מבטחים אינה "רשות" כמשמעה בחוק תובענות ייצוגיות, אך לקרן שבהסדר מאפיינים ייחודיים המבחינים בינה לבין סוגי נתבעים פוטנציאליים נוספים המפורטים בתוספת השניה לחוק בהיותה "קופה סגורה" לביטוח הדדי, שאין לה חברה מנהלת (בניגוד לקרנות הפנסיה החדשות וליתר קופות הגמל), ואשר המדינה נדרשה למתן סיוע ממשלתי לה (ולמעשה – למבוטחיה) בהתאם להוראות סימן ה' של פרק ז'1 לחוק הפיקוח (על הרקע למשבר שקדם לתכנית ההבראה ולחלק מהשלכותיה, ראו בהרחבה: ע"ע (ארצי) 6751-02-19 **הסתדרות מדיצינית הדסה (חל"צ) – קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ**. פסקה 1 והאסמכתאות המפורטות בה (18.5.2023)). משכך, בשקילת התמריצים המתאימים לתובעים בתובענות ייצוגיות נגד קרנות שבהסדר ולבאי כוחם יש לטעמנו ליתן את הדעת על מעמדה ומאפייניה הייחודיים של קרן ותיקה שבהסדר.

31. בתובענה הייצוגית שבפנינו הגענו למסקנה לפיה אין מקום לסטות מהנחת המוצא לפיה התגמול הראוי יקבע לפי שיטת האחוזים. נדגיש עם זאת כי קביעתנו נכונה לנסיבות העניין **כפי שתובהרנה להלן ואינה נכונה בהכרח לכלל ההליכים נגד קרנות** שבהסדר, וכי למאפייניה המיוחדים של מבטחים ניתן בנסיבות העניין משקל בקביעת שיעורי התגמול.

32. במוקד התובענה עמדה שאלת פרשנותו של סעיף יחיד בתקנון האחיד שהשלכתה על הסכומים המגיעים למבוטחים שפרשו לקצבה ממבטחים אינה גבוהה בלשון המעטה (להליך הייצוגי ככלי שאחת מתכליותיו להשיג "סעד הולם ל'אזרח הקטן' ... באותם מקרים שבהם הנזק שנגרם ליחיד הוא קטן יחסית, ואולם הנזק המצרפי שנגרם לכלל חברי הקבוצה יחד הוא משמעותי", ראו: בג"ץ 5148/18 אור שחם נ' בית הדין הארצי לעבודה. פסקה 27 (11.7.2023) והאסמכתאות שם). בבקשת האישור נטען כי בעקבות השיטה השגויה של חישוב התקרה התקנונית נגרע סכום של 32 ש"ח מכל אחת מקצבאותיו של אחד מהמבוטחים וכן סכום חד פעמי של 150 ש"ח. מכל אחת מקצבאות חברו נגרע סכום נמוך עוד יותר של 19 ש"ח וכן נגרע סכום חד פעמי של 22 ש"ח. לפי נתוני מבטחים ממוצע הסכום שנגרע מכל אחת

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

מקצבאות המבוטחים הזכאים להשלמתו הוא 10 ש"ח. נציין כי הקצבאות משולמות באופן חודשי לכל חיי המבוטח ובאופן חלקי לשאיריו לאחר פטירתו וכי הסכומים עוגלו לשקל הקרוב.

33. סכומים אלה הם סכומים נמוכים שאינם מצדיקים הגשת תביעה על ידי יחיד (ראו לעומת זאת את פסק הדין בעניין **ברוט** בו נדחתה בקשת אישור, המפנה לפסק דין שניתן באותה עילה בתביעת יחיד, בו שולם ליורשי מבוטח שהגישו את התביעה סכום של 87,627 ש"ח). פניות חברם של המבוטחים נדחו על ידי מבטחים כך שהיא היתה מודעת לטענה על פרשנות שגויה של ההוראה התקנונית. טענת מבטחים לפיה היה על המבוטחים להגיש תביעה כספית רגילה, שכן ממילא לו היתה מתקבלת היה על מבטחים לתקן את פרשנותה לטובת כל לקוחותיה, מתעלמת לחלוטין מתכליתו של מוסד התובענה הייצוגית וממערכת התמריצים שבבסיסו. אלמלא התמריצים הצפויים לא היתה מוגשת תביעה (כפי שחברם של המבוטחים נמנע מלהגיש תביעה), ואפילו אם היתה מוגשת תביעת יחיד ספק רב אם היו מושקעים, בשים לב לתוחלת הכספית הזעומה הצפויה למבוטח ולבא כוחו, המשאבים הנדרשים להשגת התוצאה הרצויה.

34. אף הטענה כי היה על המבוטחים לפנות לרשות שוק ההון, לאו טענה היא. בית הדין האזורי ביקר בחריפות את הטענה, בנסיבות בהן עמדת הרשות המצדדת בטענות המבוטחים נדחתה על ידי מבטחים, שנה לפני הסכמתה לקבלת התביעה, בהיותה "חסרה". כך גם באשר לטענה כי היה על המבוטחים לפנות לוועד הגמלאים או להסתדרות. מבלי להתייחס להנחה שבטיעון שכלל אינה מובנת מאליה לפיה ארגוני עובדים וגמלאים היו נכנסים לעובי הקורה ומנהלים הליך משפטי מפולפל על פרשנות סעיף בתקנון האחיד שהשלכותיו הכספיות אינן דרמטיות, התובע הייצוגי אינו אלטרואיסט ואינו נדרש להגיש תביעה ייצוגית כמוצא אחרון בלבד (השוו: עניין **מי הגליל**). יתר על כן, הגשת בקשת האישור לא גרמה למבטחים לסגת מפרשנותה המשפטית, שספק אם היה לה בסיס מלכתחילה בלשון התקנון, ורק לאחר החלטת האישור ועמדת רשות שוק ההון שצידדה כאמור לעיל בפרשנות המבוטחים הסכימה לחזור בה מפרשנותה. אף אין חולק כי ניתן לכמת באופן מדויק את סכום ההשבה הנגזר במישרין מההליך המשפטי שננקט על ידי המבוטחים באמצעות בא כוחם.

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

35. הנה כי כן, התובענה הייצוגית נדרשה על מנת לתקן את השגגה הפרשנית שנפלה בידי הקרן והיא מילאה היטב את ייעודה. בעטייה של התובענה זוכים גמלאים שנמנו עם מבוטחי חלק מהקרנות שבהסדר (הקרנות הפועלות ב"שיטת שלוש השנים האחרונות") לתוספת מסוימת לקצבתם. בנסיבות העניין לא מצאנו כל מקום לסטות מהמתכונת המקובלת של מתן תמריצים כך שהמבוטחים ובא כוחם זכאים לתגמול המחושב לפי שיטת האחוזים המביאה בחשבון את התועלת שהשיאו לקבוצה.

אופן החישוב

36. המבוטחים מערערים על סכום ההשבה ממנו נגזר התגמול, המבוסס רק על **ההשבה לחברי הקבוצה בגין העבר, ועל שיעור התגמול. מבטחים, שלגישתה מלכתחילה לא היה מקום לבסס את התגמול על שיטת האחוזים, מערערת גם על "כפל הגמול" כנטען למבוטחים ועל אי קיזוז שכר הטרחה שנפסק לבא כוחם בהחלטת האישור. עוד מערערים המבוטחים על השתתת התגמול על "הערכה" שביצעה מבטחים טרם התשלום וכפועל יוצא מכך אף על כך שבא כוחם לא מונה לפקח על ביצוע פסק הדין.**

37. לאחר שבחנו את כלל נסיבות העניין, ובהן הקווים המנחים המפורטים בסעיפים 22(ב) ו- 23(ב) לחוק ובפסיקה ומעמדה הייחודי של מבטחים, **לא מצאנו להתערב בשיקול דעתו של בית הדין האזורי בקביעתו לפיה התגמול יחושב לפי ההפרשים ששולמו וישולמו בגין העבר לחברי הקבוצה בלבד (לא כולל את מבוטחי הקרנות הנוספות שאינם נמנים עם חברי הקבוצה), כך שלא יובאו בחשבון תשלומים שישולמו בגין התקופה שלאחר חודש מרץ 2023 בו החלו להתבצע תשלומים שוטפים למבוטחים בהתאם לפרשנות הנכונה של התקנון האחיד. כמו כן לא מצאנו להתערב בקביעה של שיעור שכר הטרחה שנפסק על בסיס השיטה האחוזית ועומד על מעט יותר ממחצית ממפתח רייכרט.**

38. בחינת הקווים המנחים לפסיקת תגמול לפי החוק והפסיקה (ראו מבין רבים: עניין **אבוטבול**. פסקה 28; **סופרגז**. פסקה 48) מלמדת כי התובענה הייצוגית הביאה לתועלת לחברי הקבוצה (ולאחרים) וכי אף על פי שעניינה בהוראה שאינה עומדת בראש סדר היום הציבורי קיימת חשיבות בהיבט הציבורי כי מבטחים, קרן הפנסיה הוותיקה הגדולה במשק המנוהלת בידי מנהל מיוחד מכוח חוק וכפופה לאסדרה קפדנית, תקפיד לפעול לפי תקנונה. **מקובלת עלינו אף** קביעתו של בית הדין האזורי ביחס ל"טיפול המקצועי והמסור" של בא כוח המבוטחים כעולה מכתבי הטענות

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

שהוגשו בבית הדין האזורי ומכלל חומר התיק. נעיר בהקשר זה כי אין בדחיית ערעור שהגיש לבית דין זה ועתירה לבג"ץ שהוגשו כדי לגרוע מהקביעה, בניגוד לטענת מבטחים, משחובתו למצות טענות ראויות לדיון אף אם אין הן מתקבלות בסופו של יום. מנגד, מפתח רייכרט נקבע, וכך גם הודגש בפסק הדין באותו עניין, בהתאם לנסיבות המיוחדות של המקרה "ובהינתן שמדובר היה בהליך ייחודי שבו התקיימו מצבור של נסיבות המצדיקות מתן שכר טרחה על הצד הגבוה (ובכלל זה הימשכות ההליכים לאורך זמן רב, היקף הפיצוי המשמעותי שניתן לקבוצה ומידת ההשקעה שנדרשה מבאי הכוח המייצגים)" (עניין סופרגז. פסקה 50). במובן זה, ענייננו שונה. התובענה הייצוגית לא היתה מורכבת, לא נדרשו בה חוות דעת של מומחים, נערך בה דיון הוכחות אחד ולאחר אישורה היא הסתיימה בעקבות הסכמת מבטחים לקבלתה. אילו היה ההליך מתמצה בשיקולים אלה, היה מקום לפסוק לבא הכוח המייצג שכר טרחה נמוך מהשיעורים הנקובים במפתח רייכרט אם כי על הצד הגבוה.

39. ואולם, בנסיבות העניין יש לטעמנו ליתן את הדעת אף על מעמדה הייחודי של מבטחים כקרן גירעונית הנמנית עם הקרנות שבהסדר. אילו הוגדרה מבטחים בחוק תובענות ייצוגיות כ"רשות" חובת ההשבה היתה מוגבלת ל – 24 חודשים. משבחר המחוקק שלא להגדירה כרשות, חרף הוראות פרק 11 לחוק הפיקוח וייחודיותן של הקרנות שבהסדר, המגבלה אינה חלה בגינה. עם זאת, אין בידנו להתעלם ממעמדה הייחודי כמפורט לעיל ומהעובדה כי עלות התגמול נופלת בסופו של יום על ציבור המבוטחים וגמלאים עת יבוצע איזון אקטוארי או על המדינה כחלק מהתחייבותה הכספית לפי חוק הפיקוח. משכך, לא מצאנו להתערב בשיקול דעתו של בית הדין האזורי שקבע כי סכום ההשבה יחושב בגין תקופה של עד 10 שנים (שראשיתה בחודש פברואר 2013, שבע שנים לפני הגשת בקשת האישור, ואחריתה בחודש מרץ 2013) עת מבטחים תיקנה את השגגה. יודגש, כי מטבע הדברים חלק מחברי הקבוצה החלו לקבל קצבה במהלך התקופה ולא בראשיתה כך שבגינם התקופה קצרה יותר). בנסיבות אלה, בהעמדת שיעור שכר הטרחה על כמחצית ממפתח רייכרט בגין מלוא סכום ההשבה לתקופת העבר הושג לטעמנו האיזון הנכון בין מתן תמריץ לנקיטה בהליכים ייצוגיים נגד הקרנות שבהסדר בסוגיות דומות לבין העובדה ש"עסקינן בנסיבות ציבוריות, ומבטו הכולל של בית המשפט צריך לכלול תובנה ציבורית זו בכל עת ועידן" (עניין מי הגליל. פסקה נח; ראו גם בפסיקת ערכאות דיוניות בעניינם של גופים ציבוריים שאינם מסווגים כ"רשות" בחוק - ת"צ (ת"א) 48883-03-19 בן

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

שמחון נ' לשכת עורכי הדין. פסקה 5 י; ת"צ (מחוזי ת"א) 38377-10-20 אנגל נ' המרכז הרפואי שיבא תל השומר. פסקה 58 (1.5.2024); ת"צ (אזורי חי')-01-38431-14 שחם - מכבי שירותי בריאות. פסקה 32 (14.7.2024).

שכר הטרחה שנפסק בבקשת האישור

40. בבקשת האישור **נפסק** לבא הכוח המייצג שכר טרחה בסכום של 100,000 ש"ח. כפי שפורט לעיל בית הדין קבע את שיעור שכר הטרחה מתוך סכום ההשבה ובשולי פסק הדין קבע כי "לא מצאתי לנכון להפחית סכום זה או חלק ממנו משכר הטרחה שנפסק" מתוך הערכה לטיפול המקצועי והמסור.

41. בסעיף 23(ג) לחוק נקבע כי "בית המשפט רשאי לקבוע לבא כוח מייצג שכר טרחה חלקי על חשבון שכר הטרחה הכולל, אף בטרם הסתיים הליך הבירור של התובענה הייצוגית, אם מצא שהדבר מוצדק בנסיבות הענין, וככל הניתן, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב)". בית הדין האזורי קבע את שכר הטרחה הראוי, ואנו מצאנו לאשר את קביעתו, בשים לב למכלול השיקולים. בהתאם להוראת סעיף 23(ג) לחוק שכר הטרחה שנפסק בהחלטת האישור הוא אפוא על **חשבון** שכר הטרחה הפסוק ולא מצאנו כי נסיבות העניין כמפורט בהרחבה בפסק דיננו לעיל מצדיקות תשלום של "מעין בונוס" על "טיפול מקצועי ומסור". אנו מבטלים לפיכך את הקביעה ומורים כי שכר הטרחה ששולם בעקבות החלטת האישור מהווה חלק משכר הטרחה שנפסק בפסק הדין המשלים.

הגמול לתובעים המייצגים

42. בית הדין האזורי פסק לכל אחד מהתובעים המייצגים גמול בשיעור 1.25% מסכום ההשבה. כמפורט לעיל בעניין **סופרגו** צוינה הגישה לפיה יש לכלול את הגמול לתובע המייצג "תחת המפתח שנקבע לשכר טרחת באי הכוח המייצגים". עם זאת, שיקוליו של בית הדין האזורי לשיעור הגמול שנפסק לא פורטו ומתן פסק הדין קדם לפסק הדין בעניין **סופרגו**. משכך, איננו מתערבים בעצם קביעת הפיצוי הנפרד לתובעים המייצגים, המתווסף לשכר הטרחה שנפסק לבא כוחם, אך מטבע הדברים "מספר התובעים הייצוגיים שהוא נתון אקראי" אינו אמור להשליך על שיעור הגמול הכולל לתובעים אלה (ע"ע (ארצי) 41358-07-015 פיקו – שיכון ובינוי סולל בונה תשתיות בע"מ. פסקה 65 (28.1.2019); ראו גם - ע"ע (ארצי) 14284-01-18 שלמה – מדינת ישראל. פסקה 43 (2.7.2019); ת"צ (מחוזי ת"א) 40106-03-16 40106-0-16 רכבת ישראל בע"מ נ' ביטון (24.8.2016)).

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

43. בניגוד לטרחת שטרך בא כוח הקבוצה לא נדרשו התובעים המייצגים למאמץ כלשהו. התובעים המייצגים קיבלו מן המוכן את עילת התביעה מחברם לעבודה בתעשייה האווירית ובא כוחם הוא שניהל באופן בלעדי את ההליך שהתמקד בפרשנות הוראה תקנונית, מבלי שנדרשו בו חוות דעת של מומחים חיצוניים, מימון הליכי גישור או הוצאות חריגות כלשהן. אף הסיכון שנטלו התובעים הייצוגיים על עצמם, בהינתן מדיניות פסיקת ההוצאות בבתי הדין לעבודה כנגד גמלאים, לרבות תובעים בהליכים ייצוגיים, בהתאם לה לא מחויבים גמלאים בהוצאות או מחויבים בהוצאות ששיעורן נמוך (ראו בין היתר: עניין ברוט. פסקה 16; ע"ע (ארצי) -16430-09-19 ברימה - מבטחים מוסד לבטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (14.5.2020); עת"צ (ארצי) 74091-05-23 צדק פיננסי - מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (22.7.2024)), היה מתון ביותר. בהתחשב בקווים המנחים לקביעת הגמול כמפורט בסעיף 22(ב) לחוק ובאמור לעיל, מצאנו להעמיד את הגמול הכולל לשני התובעים המייצגים על השיעור שנפסק לכל אחד מהם העומד על 1.25% מסכום ההשבה.

עיתוי ופיקוח

44. סכום ההשבה נקבע על בסיס הערכה שניתנה על ידי מבטחים לבקשת בית הדין האזורי בסמוך לפני מתן פסק הדין המשלים. בין לבין חלפה כשנה ומחצה וקיימים "נתוני אמת" על החלק הארי של סכום ההשבה העולה על פני הדברים באופן מתון על ההערכה. מכל מקום, בהקשר דומה פסק השופט [כתוארו אז] "עמית כי" ש"מידה לא מבוטלת של טעם בעמדת היועמ"ש כי ראוי לקבוע סכומים אלו כאחוז מסכום ההשבה שיושב בפועל ... זאת, על מנת להבטיח כי התמריץ של בא כוח המייצג לפקח על מימוש פסק הדין, יישמר ולא ייחלש חלילה" (עע"ס 2748/15 מי אביבים 2010 בע"מ נ' ליבוביץ. פסקה 44 (1.9.20219); ראו גם – אלון קלמנט "קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו-2006" הפרקליט מט 131 (תשס"ז)). הנה כי כן, אנו קובעים כי הגמול לתובעים ושכר טרחת בא הכוח המייצג ייקבעו בהתאם לסכום ההשבה בפועל.

45. איננו מוצאים להקנות סמכויות פיקוח מוגדרות לבא הכוח המייצג בנסיבות בהן מנוהלת מבטחים על ידי מנהל מיוחד, אשר מונה בהתאם למנגנון הקבוע בחוק הפיקוח, וכפוף להנחיות המאסדר. ממילא, בתחשיבי מבטחים עד כה, שבוקרו באופן מדגמי על ידי בא כוח הקבוצה, לא נמצא דופי. עם זאת אנו מורים כי בא

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

הכוח הקבוצה יהיה רשאי לקבל לידיו מידע שיידרש באופן סביר, להנחת דעתו של בית הדין האזורי, לבקרה על ביצוע פסק הדין עד לאחר השלמת תשלומי סכום ההשבה לכל חברי הקבוצה, באופן שישיא את התועלת לקבוצה ובד בבד גם את הגמול לתובעים המייצגים ושכר **טרחת בא כוחם** כעמדת היועצת המשפטית.

סוף דבר

46. הנה כי כן, מצאנו לאשר את קביעותיו העיקריות של בית הדין האזורי לפיהן הגמול לתובעים המייצגים **ולבא כוחם** יחושב לפי "שיטת האחוזים" בהתאם לסכום **ההשבה בגין העבר לחברי הקבוצה בלבד**, כאשר שיעור שכר הטרחה מתוך סכום ההשבה יעמוד על השיעור שנקבע על ידי בית הדין האזורי.

47. עם זאת, **מצאנו להתערב** בקביעות שלהלן:

א. שיעורי ההשבה יחושבו מההשבה בפועל **ולא מסכום** ההשבה שנקבע על פי **הערכת** מבטחים.

ב. תשלום שכר הטרחה ששולם בעקבות החלטת האישור ייזקף על חשבון **שכר הטרחה הכולל לפי פסק הדין המשלים** ולא יתווסף לו.

ג. **שכר הטרחה הכולל** של שני המבוטחים יעמוד על שיעור של 1.25% מסכום ההשבה בפועל.

48. בתוך 30 ימים מהיום תשלם מבטחים לתובעים המייצגים **ולבא כוחם השלמת** גמול ושכר טרחה **בהתאם לנתונים בהודעות העדכון שנמסרו לבית הדין האזורי עד ליום מתן** פסק דינו.

49. כפועל יוצא מהקביעה לפיה יחושבו הגמול ושכר הטרחה מסכום ההשבה בפועל, ההליך מוחזר לבית הדין האזורי למתן החלטות משלימות **עד להשבה מלאה של מלוא סכום ההשבה** על ידי מבטחים.

50. אין צו להוצאות בערעורים.

הנשיאה (בדימוס) ורדה וירט ליבנה

אני מצטרפת לפסק דינו של חברי השופט פוליאק.

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

השופטת חני אופק גנדלר

1. אני מצטרפת לפסק דינו המקיף של חברי השופט פוליאק, יחד עם זאת, מצאתי מקום לצד הסכמה זו להעיר הערה אחת.
2. חברי השופט פוליאק עמד בהרחבה על המסגרת הנורמטיבית הרלוונטית לענייננו, ועל "מפתח רייכרט" אשר הפך לאמת מידה מקובלת לחישוב שכר הטרחה בתובענות ייצוגיות בהן ניתן סעד כספי, וכן על הקווים המנחים אשר התוותה הפסיקה בעניין **סופרגז**. כאמור, שם נקבע, בין היתר, כי שיטת האחוזים הינה השיטה המקובלת בתובענות ייצוגיות ויש לבכרה על פני השיטות האחרות, ואולם אין הערכאה השיפוטית מחויבת לפסוק לפיה. כך למשל, במקרים מסוימים נפסק סכום גלובלי שלא על פי שיטת האחוזים (עע"מ 7484/16 **המוסד לביטוח לאומי נ' מוחני** (21.3.18); וע"א 7088/23 **מאור נ' חברת גני יהושע בע"מ** (26.3.24) המאוזכרים בסעיף 27 לחוות הדעת של חברי השופט פוליאק; וכן ע"א 689/16 **עבדאלקאדר נסאר נ' עיר השעשועים בע"מ** (7.5.18)).
3. מפתח רייכרט קבע כי שיטת האחוזים היא דרך המלך בתובענות ייצוגיות בהן נתבע סעד כספי, ובחירה זו הוסברה בכך ש"לפי שיטת האחוזים, שכר הטרחה של עורך הדין נקבע כאחוז מסוים מתוך הסעד שניתן לקבוצה, בין אם בפסק דין ובין אם בהסכם פשרה. היינו, קיים קשר ישיר בין התגמול המגיע לחברי הקבוצה לבין שכרו של עורך הדין. קשר זה מתמרץ את עורך הדין לפעול להשאת טובת הקבוצה, תוך שהוא פועל אף להשאת שכרו שלו" (עניין רייכרט, סעיף 7). השאת טובת הקבוצה אינה מתמצית בשלב ניהול התובענה אלא גם לאחר מתן פסק ולצורך הבטחת מימושו, כך שחברי הקבוצה יהנו בפועל מתוצאות ההתדיינויות המשפטיות. דהיינו, ככל שהתגמול המשולם בפועל לחברי הקבוצה עולה, כך גם עולה התגמול לעורך הדין. משכך, שיטת האחוזים מתמרצת את עורך הדין לפעול לאיתור מירב חברי הקבוצה ולפעול שיקבלו התגמול המגיע להם. במילים אחרות, מאחר ושכר טרחת עורך הדין בשיטה זו נגזר מאחוז המימוש בפועל של הסעד שנפסק לטובת חברי הקבוצה (עניין רייכרט, סעיף 8; עניין **סופרגז**, סעיף 50), אזי השיטה מתמרצת את עורך הדין **לפקח** על העברת התשלום לחברי הקבוצה. שכן, ככל שעורך הדין יפעל לכך

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

שהתגמול יגיע לחברי קבוצה רבים ככל הניתן, אזי גובה שכר הטרחה שלו יעלה בהתאם.

4. לטעמי, ניתן מקום להרהר אם מלכתחילה השיטה האחוזית, שיסודה בהיגיון המתואר לעיל, מתאימה למקרים בהם היגיון זה אינו חל. לטעמי, ההיגיון האמור נחלש כאשר עסקינן בגוף ציבורי המחויב לכבד פסקי דין בצורה שיויונית והוא מבקש לבצע את פסק הדין בכוחות עצמו; וכאשר בדיקה מדגמית מעלה כי פסק הדין אכן בוצע הלכה למעשה על ידו באופן עצמאי, כך שב"כ הקבוצה לא נדרש לפקח אחר ביצוע פסק הדין. במצב דברים זה ניטל הצורך לתמרץ את ב"כ הקבוצה לעקוב אחר מידת הפיקוח על העברת התשלום לחברי הקבוצה, ונחלש ההיגיון שבהחלת השיטה האחוזית עליהם. אמנם, הפחתת שיעור האחוזים עשויה לתת מענה מסוים לקושי, ואולם עדין נותרה על מכונה השאלה אם שיטה זו מלכתחילה מתאימה למקרים אלה או שיש לבכר שיטת אחרת לפסיקת שכר הטרחה לב"כ הקבוצה והגמול לתובע הייצוגי בה מרחב הגמישות רב יותר (לשיטות שונות לפסיקת שכר טרחה וגמול, על יתרונותיהם וחסרונותיהם, ראו: אלון קלמנט במאמרו "קווים מנחים לפרשנות חוק התובענות הייצוגיות, התשס"ו-2006" הפרקליט מ"ט 131 (התשס"ז)).

הספקות מתחדדים שעה שעסקינן בגוף המתנהל כקופה סגורה. ודוק, גם במסגרת מרחב גמיש של שיקול דעת שיפוטי גודל הקבוצה וההטבה לה הם שיקולים רלבנטיים, אך זאת כחלק במסגרת מכלול נסיבות הענין לרבות ניהול קרן הפנסיה כקופה סגורה ואופייה הגרעוני.

5. יחד עם זאת, ובשים לב לכך שבמערכת הכללית השיטה האחוזית אומצה כנקודת מוצא גם כאשר הנתבעת הינה רשות ציבורית, כעולה מפסק דינו המפורט של חברי השופט פוליאק, החלטתי להסתפק בהערה זו מבלי למצותה.

נציגת ציבור גב' עירית אלטשולר זמני : אני מצטרפת לפסק דינו של השופט פוליאק.

נציגת ציבור גב' יעל עפרון : אני מצטרפת לפסק דינו של השופט פוליאק.

בית הדין הארצי לעבודה

עת"צ 63650-12-23

עת"צ 2887-12-23

ניתן היום, כ' אייר תשפ"ה (18 מאי 2025), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

חני אופק גנדלר,
שופטת

רועי פוליאק,
שופט

ורדה וירט-ליבנה,
נשיאה (בדימוס), אב"ד

גברת יעל עפרון,
נציגת ציבור (מעסיקים)

גברת עירית אלטשולר זמני,
נציגת ציבור (עובדים)

